

פרשת לך לך

הליכות עולם לוי

(חבקוק ג' ו')

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

זמן ר"ת	צאת השבת	חלקת נרות	לוח אור החיים
19:21	18:41	17:52*	י-ם
19:17	18:39	17:49	ת"א
19:18	18:39	17:49	חיפה
19:20	18:41	17:51	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 17:32

קום והתהלך בארץ

בקול גדול בשמו של ה', ורש"י פירש: וילך למסעיו - כשחזר ממצרים לארץ כנען היה הולך ולן באכסניות שלן בהם בהליכתו למצרים וכו' שבחזרתו פרע הקפותיו. ובדרך המוסר מסבירים שבהליכתו שאלו אותו אברם היכן ה' שאתה מדבר עליו, הנה באת לארץ ויש רעב, ואברם לא ענה להם, אך בחזרתו ממצרים פרע את חובותיו והשיב לכולם תשובה נאמנה שה' חפץ לגדלו ולרוממו ולהעשירו, ובכך הוא פרסם את אמונתו של ה' במסעותיו.

וכמו שאברהם אבינו הראשון, זה היה ציווי הראשון, כך אפשר ליתן רמז לרוחניותו של האדם, שהנשמה ברדתה לעולם זה הציווי הראשון שלה, לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך, וכן ראיתי מבואר בוזהר חדש (מדרש הנעלם דף מז ע"א) שלך לך מארצך היינו מגן עדן התחתון ומבית אביך הוא גן עדן העליון, אל הארץ אשר אראך הוא העולם הזה, ונמצא שהאדם אינו יודע לן הוא הולך אבל בכל יום הוא הולך, הוא בא מתחת כסא הכבוד ונולד בעיר מסוימת ומשם הוא גדל ותמיד הוא הולך, ולעולם הוא לא נשאר במקומו, ממקום למקום, אך הציווי הוא לשמור את דבר ה' בכל מצב ולהפיצו בכל מקום בעולם.

גם את היום היהודי פותח בלך לך, שכן הוא מתעורר ומצווה ללכת להתפלל שחרית בבית הכנסת, אך אין המטרה רק להתפלל בבית הכנסת, שלכשעצמו הוא דבר חשוב ואין תפילתו של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת, אלא עצם ההליכה היא המטרה, שילך ויפרסם את ה', אני הולך לבית הכנסת, להתפלל אל ה', מעין מה שהיה עושה אלקנה אביו של שמואל הנביא, שבכל שנה ושנה היה עולה לירושלים לבית המקדש, ובכל שנה היה עולה ממקום אחר, ולא היה עולה מאותו מקום שעלה בו שנה שעברה, ומטרתו היתה כדי להוסיף חיילים לעבודת ה', כי בתחילה בבואו לבית המקדש ראה כי רבה העוובה ואין דורש ואין מבקש, התחיל ללכת בהמולה גדולה, וכל מי שהיה שואלו היה אומר לו שהולך לבית המקדש, הוא המקום בו התפילות נענות, וכך מי שהיה לו חולה בביתו או כל צרה אחרת היה עולה עימו, וכך הרגיל את בני ישראל לעלות לרגל, עד שבית המקדש היה מלא מפה לפה בכל חג והיה קול רינה המון חוגג. ובזכות זה הוא זכה לבן שיאיר את העולה בתורתו ונביאותו הלא הוא שמואל הנביא, שעליו נאמר משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו, ואמרו רבותינו שהיה שקול כמשה ואהרן.

וא"כ גם היהודי בהילוכו לבית הכנסת יכול הוא לעורר את כולם, שיבואו לבית המקדש, שכן בית הכנסת נקרא מקדש מעט, ויאמר להם ששם התפילות נענות וכמו שאמרו רבותינו, ואפשר שבשל כך כותב הזוהר הקדוש (מדרש רות) שצריך לצאת מפתח ביתו בטלית ותפלין, וכל היוצא כך ארבעה מלאכי השרת מלוים אותו ואומרים לפניו תנו כבוד לדיוקנו של מלך, ובאמת הוא פלא מה הענין בכך לצאת מפתח ביתו, אבל לפי האמור אפשר להסביר, שבכדי שהאדם יפרסם לכולם את דבר המלך ודתו, לכן צריך לצאת כן, ולכן מעלתו גדולה עד לשמים כפשוטו, שאפילו מלאכי מעלה מכבדים אותו.

אחים יקרים, נמצאים אנו בדורות האחרונים, ואנו מצפים בכליון עיניים לזמן בו יתוקן העולם במלכות שדי וכל בני בשר יקראו בשמו הגדול של הקב"ה, כבני אברהם אבינו שקרא בכל מקום בקול גדול לעבוד את ה', גם אנו בואו וניקה חלק, ולכל מקום שאנו הולכים נקרא בשם ה', בבית בעבודה ברחוב, ובכל מקום שנודמן אליו, וה' יזכנו לראות בביתו ובמשיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

בפרשתנו ובפרשיות הבאות אנו נקרא על האדם הגדול בענקים הלא הוא אברהם אבינו ע"ה, הציווי הראשון שנצטווה אברהם אבינו הוא לך לך האמור בתחילת פרשתנו, אלא שציווי זה הינו מזור, שהרי בודאי ישנה מטרה בהליכה זו, והמטרה היא להגיע לארץ ישראל, וכמו שנאמר בהמשך הפסוק אל הארץ אשר אראך, א"כ מדוע בא הציווי שהוא בעצם הנסיון לאברהם אבינו בלשון לך לך, שכאילו עצם ההליכה היא המטרה ולא ההגעה אל הארץ הקדושה, לכאורה יותר נכון היה לומר "בא" אל הארץ אשר אראך, כמו שנראה בתורה כמה פעמים כתוב בלשון בראה, והיה כי תבואו אל הארץ (שמות י"ב כ"ה), וכי תבואו אל הארץ (ויקרא י"ט כ"ג), ועוד. אולם כאשר נתבונן נראה שבאמת ההליכה היא מטרה בפני עצמה, ואולי היא עיקר מטרת חייו של אברהם אבינו ע"ה, ושל כל יהודי בן אברהם אבינו, כממשיך דרכו. ונבאר דברינו.

הנה בבואו של אברהם אבינו לארץ ישראל ישנו רעב בארץ, אברהם אבינו לא רואה לנכון להשאר בארץ ויורד למצרים, שם היה לו נסיון גדול לוקחים את אשתו אך לבסוף חזר בעושר רב לארץ ישראל, וכאשר חזר כבר לא היה רעב, ומוכח מזה שבאמת עוד לא הגיע זמנו של אברהם אבינו להיות בארץ והוא צריך להיות גם במצרים ולעבור שם את הנסיון לעמוד בו ולהמשיך, וכמו שבאמת מנו מוני העשרה נסיונות את הנסיון הזה ביניהם, וא"כ מדוע לא לקחו הקב"ה מתחילה למצרים, ובודאי ישיב הקורא ובצדק, כדי להתנסות בנסיון הרעב אם יתרעם על מידותיו של ה' יתברך שהביאו לארץ ישראל, וזה נכון, אבל יש כאן דבר נוסף, שהקב"ה רוצה לקחת את אברהם אבינו לעשות לו סיבוב קצת בעולם להעביר אותו בין כל מיני אנשים קבוצות ודעות ושם הוא יעביר וילמד את דבר ה' בעולם.

א"כ בעצם ההליכה ישנה מטרה, המטרה איננה בלבד ההגעה לארץ ישראל שכאמור עוד לא הגיע זמנה, שהרי היה בה רעב ונאלץ לצאת ממנה, אלא כאמור בכדי ללכת ולטייל בין העמים ולהפיץ את האמונה. ודבר זה היה עבודתו של אברהם אבינו כל ימיו, שהנה כאשר רק חזר ממצרים והגיע לארץ ישראל, בודאי היינו חושבים שכעת הגיע אל המנוחה ואל הנחלה, ויחפש לו מקום בו יקים את ביתו, אולם מיד בהגיעו אל הארץ בא דבר ה' אליו, קום התהלך בארץ לארץ ולך לך בארץ, ויש אומרים שמתוך חיבה שאברהם אבינו בהילוכו עשה קנין בארץ, ויש אומרים שמתוך חיבה שחיבב הקב"ה את אברהם אבינו אמר לו כדי שתהיה הארץ נוחה להכבש לפני בניו. אבל אחר הכל הציווי הוא ללכת בכל אמה ואמה בארץ ישראל, ונראה שהוא מאותו הטעם שכתבנו, שהרי באותו הזמן הכתוב בפרשתנו (י"ב ו') מעיד והכנעני אז בארץ, ובכדי שאברהם אבינו יפיץ את האמונה בכל מקום בארץ הוא צריך להסתובב בכולה.

וכידוע כאשר אברהם אבינו היה באור כשדים, הוא לא נה ולא שקט, אלא היה מסובב מעיר לעיר ומוכיח להם את דת האמת וכמו שכתב הרמב"ם (בהלכות ע"ו פ"א), וגם כאשר הלך לארץ ישראל והגיע לארץ לישראל הוא סובב והלך ובכל מקום בנה מזבחות וקרא בשם ה' אל עולם, וכמו שמסופר בפרשתנו (י"ג ג' וד') וַיֵּלֶךְ לְמִסְעָיו מִנְּבֶלְתַּי וְעַד בֵּית אֵל וְכֹל אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם בְּרַאשֵׁי הַיָּמִים וַיִּקְרָא שָׁם אֲבָרָם בְּשֵׁם ה'.

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

להצלחת חן בת רחל

הליכות והלכות

אל תיקרי הליכות אלא הלכות (נידה ע"ג.)

הליכות ליל שבת (ברכת הבנים)

סג. כתב זוהר חדש (מדרש הנעלם מה ע"ב) וז"ל: כאשר בא מבית הכנסת הולכים עימו מלאכים קדושים משני הצדדים והשכינה מעליהם, ובאותו זמן מתקיים בו האמור במזמור יושב בסתר עליון, יפול מצדך אלף ורובה מימינך וגו', רק בעיניך תביט וגו', כי אתה ה' מחסי וגו', לא תאונה אליך רעה וגו', וכל זה אם נכנס לביתו בשמחה ויקבל אורחים בשמחה, וכאשר השכינה והמלאכים נכנסים לביתו ורואים נר דלוק ושלחן ערוך ואיש ואשתו בשמחה אז השכינה אומרת זה שלי הוא, ישראל אשר בכך אתפאר. עכ"ל. וכן כתב רבנו האר"י בשער הכוונות (דרוש ב' מעריבת ליל שבת): אה"כ תלך לביתך ובכניסתך לבית תאמר בקול רם ובשמחה יתירה שבת שלום כי הוא כחתן המקבל את הכלה בשמחה גדולה ובסבר פנים יפות. ונראה שמקורו מדברי זוהר הנ"ל. [וכן הוא בסדור הרש"ש (כונות פרטיות דף כג ע"א), ואולם בספר בן איש חי (ש"ש אות כ"ט) כתב: אחר תפילת ערבית יכנס לביתו, וכשיכנס למקום השלחן יאמר בקול רם ובשמחה יתירה, שבת שלום. ע"כ. ומבואר שרק בעומד ליד השלחן יאמר שבת שלום ולא בכניסתו לבית, ואע"פ שבשער הכונות כתב בכניסתו לבית, נראה שהבא"ח דייק מהמשך דברי רבנו האר"י שכתב: אה"כ תעמוד מעומד בשלחן המסודר לפניך ותעמוד במקומך אשר תשב בו ואמור בפיך דא היא סעודתך דחקל תפוחין קדישין. ולא כתב אה"כ תכנס אל החדר שבו השלחן, אלא תעמוד בשלחן ומשמע שהוא כבר בחדר. ולענ"ד אין ראייה, שפשוט שכך היו הבתים בימיהם שמיד בכניסה הוא עומד כבר בחדר שבו השלחן, ולא היה לפני כן פרוזדור, וכן הוא בבתי הישנים שבירושלים ובצפת העתיקה עד היום].

סו. עוד כתב רבנו האר"י (שם): ואמנם סדר הנשיקה הוא שהקטן נושק יד הגדול, והכוונה היא כיון שהקטן בא להתברך מן הגדול לכן צריך שבתחילה יגרום הקטן ביסום ומיתוק גבורות הגדול הזה ע"י הנשיקה כנוכח, ועל ידי כך מתעורר אחר כך הרחמים של הגדול המברך את הקטן. עכ"ל. [ומשמע מדבריו שצריך לנשק דוקא יד שמאל, שהרי ביאר לפני כן שהגבורות נמצאות ביד שמאל, ואילו ביד ימין נמצאים החסדים, וא"כ כיון שמטרת הנשוק למתק הגבורות, א"כ צריך לנשק יד שמאל. וכן כתב השמן ששון (שם), ולכאורה לפי זה יצטרך שגם המברך ישים יד שמאל על ראשו, וזאת לא שמענו מעולם, ואולי שאחר שמתק הגבורות שביד שמאל, נמצא שעשוי כולו מתוקן ולכן ישים המברך יד ימין על ראשו, שהוא בחסדים ויברך. ואולם בספר משנת חסידים (מסכת ליל שבת פ"א אות ג') ולא ינשק אלא אחורי היד ימין כי הגבורות אשר שם הם קרובות אל התיקון ואותו היד ישים המברך על ראש המתברך. עכ"ל. וגם החמדת ימים (שבת פרק ז') כתב כדבריו, ומשמע מדבריהם שישנם גם גבורות ביד ימין, אך לא משמע כן מדברי רבנו האר"י, וצ"ע. ומדברי הרש"ש הנזכרים לעיל נראה שבכל ברכה יש לנשק את שתי ידי המברך, ע"ש. ולכן נראה שלצאת ידי כולם ינשק שתי ידיו, ובפרט שכך נראה דעת הרש"ש, ומ"מ המברך לא יברכו אלא בימין ששם החסדים, שגם לפי רבנו האר"י נראה שמברך בימין].

סז. לפי כל האמור בדברי רבנו האר"י, העירני לנכון ידידי הרה"ג יהודה מערבי שליט"א שצריך להקפיד תחילה לנשק ידי המברך בכדי להמתיק הדין מעליו ואח"כ יתברך מפי אביו או הרב המברך, ולא כמו שעושים כולם שמתברכים ואח"כ מנשקים ידי המברך. [וכדבריו מוכח גם מלשון המשנת חסידים, וגם מלשון הספר פלא יועץ הנ"ל שכתב לנשק ידיהם ולקבל ברכתם]. ועוד משמע מסדר הדברים שהביא רבנו האר"י, שצריך לברך או להתברך מיד בכניסתו לביתו ולא כמו שנוהגים כולם היום לברך אחר הקדוש. [וכן נראה מסדור הרש"ש (שם), ובטעמו של דבר נראה מפני שבכניסתו לביתו המלאכים עושים איתו, ומברכים את שולחנו וכל מעשי ידיו, ובברכתו גם הם יענו אמן, ואפילו מלאך רע יענה אמן בעל כרחו (כמבואר בשבת ק"ט:), מה שאין כן אחר הקדוש שכבר הלכו להם המלאכים. ועוד שאחר הקדוש הוא הפסק בין הקדוש לסעודה, ולכתחילה צריך להסמיך הקדוש לסעודה כמה שאפשר שאין קדוש אלא במקום סעודה, ובמשפחה גדולה הוא ממש הפסק גדול. מטעמים אלו נראה שהצריכו להקדים הברכות לקדוש, ומ"מ בכל הסדורים הברכות מסודרים אחר הקדוש, ונראה שאינו מעכב, מ"מ בודאי עדיף קודם הקדוש, כן נלע"ד].

סד. עוד כתב רבנו האר"י: ואם אמך קיימת בחיים חיותה תלך ותנשוק ידיה והרמז בזה הוא כי כן ז"א נושק ידי אמו בכל ליל שבת. עכ"ל. וכן הוא הלשון בכל ספרי רבנו האר"י [כן הוא במחברת הקודש (שער השבת), ופרי עץ חיים (שער השבת פ"ד), ומשנת חסידים (מסכת ליל שבת פ"א אות ב)], ומבואר שצריך לנשק דוקא ידי אימו ולא ידי אביו, ובפרט לפי הטעם שכתב שז"א מנשק ידי אמו. ואולם בספר מורה באצבע (אות קמ"ב) כתב: כשינשק ידי אב ואם אחר ערבית באור שבת, יכוין לקיים מצות כבוד אב ואם, וכשינשק ידי אמו יחשוב שיש סוד בדבר. עכ"ל. וכ"כ בספר פלא יועץ (ערך ברכות), ובא"ח (ש"ש בראשית אות כ"ט). [ונראה שגם הם מודים שיעיקר הענין לפי הסוד לנשק רק ידי אימו, וכמו שכתב החיד"א בסוף וכשינשק ידי אימו יכוין שיש סוד בדבר, ולא כתב סוד על נשיקת ידי אביו, אך מ"מ מדין כבוד אב ואם בודאי שצריך לנשק גם ידי אביו, ויקבל ברכתו. וכן נראה מלשון הספר פלא יועץ (ערך ברכות) שכל הענין הוא מדין כבוד אב ואם, וכמו שנוביא לשונו בהלכה ס"ח. ואולם מלשון השמן ששון (דרוש ערבית שבת קודש דרוש א' אות כ"ח) מבואר שיש לנשק ע"פ הסוד גם ידי אביו, ועיין שם שלפי ביאורו נשאר בקושיא, ונראה שאם ממילא נושק ידי שניהם מדין כבוד כאמור, מה יש לו להפסיד אם יכוין שבשניהם שיש סוד].

סה. עוד מתבאר מלשון רבנו האר"י הנזכר שצריך לנשק את שתי ידיה של אימו, וכן מוכח מהטעם שכתב